

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

AVGUST, 2025-YIL

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, avgust

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-280-0

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI. V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 96 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 11-avgust

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda "O'zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta'lim istiqbollari" nomli V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to'plami jamlangan. Unda O'zbekistonning turli oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta'lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To'plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta'lim, O'zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta'lim.

ISBN 978-9910-09-280-0

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

<i>Туляганов Фатхулло, Арифджанов Алишер</i> АНАЛИЗ ОСНОВНЫХ ПРИНЦИПОВ СОВРЕМЕННОГО МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА	5-10
<i>Мамарасулов Хасан, Арифжанов Алишер, Туляганов Фатхулло</i> ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЕДИНСТВА ИЗМЕРЕНИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	11-18
<i>Agzamov Mirxosil, Nosirov Xasanbek, Xikmatullayev Rustam, Abdusalomov Zafar, Ismoilov Muxammadismoil</i> PAHTA HOM-ASHYOSINI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN TEXNOLOGIK MASHINALARNING TAHLILI	19-23
<i>Muhitdinova Umida, Turdibayeva Dildora, Xalilov Oybek, Muminxodjayev Sunnatilla</i> SIRT G'ADIR-BUDURLIGI NAMUNALARI: TURLARI, QO'LLANILISHI HAMDA ASOSIY PARAMETRLARI	24-29
<i>Muminxodjayev Sunnatilla, Hakimova Nargiza, Rakhimova Sevara, Muhitdinova Umida</i> KO'CHMA LABORATORIYA YARATISH: AHAMIYATI, TUZILISHI VA ISTIQBOLLARI	30-32

TARIX FANLARI

<i>Raimjonov Ziyoxiddin</i> AVESTO QADRIYATLARINING BUGUNGI KUNDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	33-35
<i>Mamajanov Azizbek</i> ANDIJON DENGIZI YOXUD ANDIJON SUV OMBORI TARIXI	36-39
<i>Baxranov Sherzod</i> SOVET ITTFOQI DAVRIDA BOSHOQLI EKNLARNI TADQIQ ETISH TARIXIDAN.....	40-43
<i>Meliboyeva Munisabonu</i> MILODDAN AVVALGI II-I ASRLARDA IPAK YO'LI BO'YLAB ELITA QABR INSHOOTLARIDA ME'MORIY VA MADANIY SINTEZ	44-47

IQTISODIYOT FANLARI

<i>Hakimova Yulduz</i> TO'G'RIDAN – TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHDA INVESTITSION MUHIT JOZIBADORLIGIDA USTUVORLIKKA EGA MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA MAMLAKATIMIZDA BU YO'NALISHLARDA OLIB BORILAYOTGAN ISHLAR	48-53

FALSAFA FANLARI

<i>Abdulhayev Azizbek</i> HARBIY XIZMATCHILARNING AXLOQIY ONGINI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY G'OYANING RO'LI	54-58
<i>Xo'jayev Davron</i> O'RTA ASRLAR SHARQ RENESSANSIDA GUMANIZIM FALSAFASINING NAMOYON BO'LISH XUSUSIYATLARI	59-63

FILOLOGIYA FANLARI

<i>Sadullayeva Muxlisa</i> ADABIYOTDA BADIY KONFLIKT SHAKLLARI.....	64-68

<i>Yusufova Farangiz</i> HALIMA XUDOYBERDIYEVA IJODIDA RUHIY EVRILISH.....	69-72
Мамарасулов Умиджон ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ОРИГИНАЛА ПРИ ПЕРЕВОДЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНО-ВЫРАЗИТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Э.М. РЕМАРКА «НА ОБРАТНОМ ПУТИ»	73-81
<i>Мамарасулов Умиджон</i> ТИПОЛОГИЯ ПЕРЕВОДЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕННОСТЬ НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Э.М. РЕМАРКА «НА ОБРАТНОМ ПУТИ»	82-89
PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jo'rayeva Madinaxon</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ILM-FANNI 2030-YILGACHA RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	90-91
ARXITEKTURA FANLARI	
<i>Mustafayeva Madina</i> ZAMONAVIY ARXITEKTURADAGI ERGONOMIK DIZAYNNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	92-95

MILODDAN AVVALGI II–I ASRLARDA IPAK YO'LI BO'YLAB ELITA QABR INSHOOTLARIDA ME'MORIY VA MADANIY SINTEZ

Meliboyeva Munisabonu Elmurod qizi

FarDU Arxeologiya mutaxassisligi magistranti

Email: meliboyevamunisabonu@gmail.com

Farg'ona, O'zbekiston

Anotatsiya. Maqolada miloddan avvalgi II–I asrlarda Toshkent havzasi va unga tutash hududlarda aniqlangan elita qabristonlarining me'moriy-tipologik xususiyatlari, marosimiy amaliyotlari va madaniy sintezi kompleks tarzda tahlil etiladi. Tadqiqotda arxeologik qazishma hisobotlari, muzey kolleksiyalari hamda dala kuzatuvlari asosida yig'ma tuproq tumuluslar, ellinistik tipdagi to'rtburchak qabr xonalari va Xan sulolasi davri Xitoy dafn me'morchiligiga yaqin yer osti galereyalarining shakllanish jarayoni yoritiladi. Qabr jihozlari tarkibida oltin va kumush taqinchoqlar, Xitoy bronza oynalari, ellinistik naqshli sopollar va mahalliy ustaxonalar mahsulotlari uchrashi, hududning Ipak yo'li savdo-madaniy tarmog'idagi faol integratsiyasini ko'rsatadi. Dafn marosimlarida krematsiya va inhumatsiya usullarining birgalikda qo'llanishi davrning ko'p qatlamli va eklektik madaniy muhitidan dalolat beradi. Shuningdek, maqolada ushbu noyob tarixiy meros ob'ektlarini eroziya, urbanizatsiya va noqonuniy qazish ishlari kabi omillardan himoya qilish uchun LiDAR va fotogrammetriya asosida raqamli hujjatlashtirish, mahalliy hamjamiyatlarda merosni asrash bo'yicha ma'rifiy dasturlar amalga oshirish zaruriyati ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: miloddan avvalgi II–I asrlar, Toshkent havzasi, elita qabristonlari, Ipak yo'li, ellinistik ta'sir, Xitoy ta'siri, ko'chmanchi an'analar, tumulus, krematsiya, inhumatsiya, madaniy sintez, arxeologik merosni muhofaza qilish, LiDAR, fotogrammetriya.

ARCHITECTURAL AND CULTURAL SYNTHESIS IN ELITE FUNERARY STRUCTURES ALONG THE SILK ROAD IN THE 2ND–1ST CENTURIES BC

Meliboyeva Munisabonu Elmurod qizi

Master's student of Archaeology at FarDU

Annotation. This article provides a comprehensive analysis of the architectural and typological features, funerary practices, and cultural synthesis of elite burials identified in the Tashkent oasis and its surrounding areas during the 2nd–1st centuries BC. Based on archaeological excavation reports, museum collections, and field observations, the study examines the development of earthen tumuli, rectangular burial chambers of Hellenistic type, and underground galleries resembling Chinese funerary architecture of the Han dynasty. The grave goods — including gold and silver ornaments, Chinese bronze mirrors, Hellenistic decorated ceramics, and products of local workshops — reflect the active integration of the region into the trade and cultural network of the Silk Road. The simultaneous application of cremation and inhumation practices indicates the multi-layered and eclectic cultural environment of the period. The article also highlights the urgent need to protect these unique heritage sites from erosion, urbanization, and illegal excavations by implementing digital documentation using LiDAR and photogrammetry, as well as educational programs for local communities.

Key words: 2nd–1st centuries BC, Tashkent oasis, elite burials, Silk Road, Hellenistic influence, Chinese influence, nomadic traditions, tumulus, cremation, inhumation, cultural synthesis, archaeological heritage preservation, LiDAR, photogrammetry.

Qabr inshootlari insoniyat tarixidagi eng qadimiy va eng barqaror me'moriy yodgorliklar sirasiga kiradi. Ayniqsa, elita tabaqasiga mansub qabristonlar nafaqat marhumlarni dafn etish vazifasini bajaradigan joylar, balki ijtimoiy mavqe, siyosiy qudrat, diniy

e'tiqodlar va madaniy o'zlikning moddiy timsoli sifatida ham namoyon bo'ladi. Miloddan avvalgi II–I asrlar Markaziy Osiyo tarixining eng dinamik davrlaridan biri bo'lib, bu yillarda Xitoyning Xan sulolasi, Kushonlar podsholigi, Parfiya imperiyasi hamda ellinistik davrga mansub keyingi qiroliklar o'zaro ta'sir va aloqada bo'lgan. Bu davr savdo, diplomatik munosabatlar hamda madaniy almashinuvning eng yuqori bosqichiga chiqqan vaqt sifatida xarakterlanadi[1;B.68.]. Shu nuqtayi nazardan, Buyuk Ipak yo'li faqatgina tovarlar tashiladigan yo'nalish bo'lib qolmasdan, balki g'oyalar, texnologiyalar va ramziy marosimlarning ham tarqalishida faol ishlagan madaniy arteriya sifatida faoliyat ko'rsatgan. Bu yo'nalish ustida joylashgan Toshkent va uning atrofi strategik geografik o'rni tufayli sharq–g'arb va shimol–janub yo'nalishidagi savdo yo'llari kesishgan markazga aylangan. Arxeologik ma'lumotlar hududda turli madaniyatlar izlarini o'zida mujassam etgan qabr tipologiyalari mavjudligini ko'rsatadi. Ellinistik me'moriy elementlar, mahalliy ko'chmanchi an'analar va Xitoy ta'sirlari ushbu qabrlarning me'moriy rejalari hamda dafn marosimlarida bir-biriga uyg'unlashgan. Markaziy Osiyo arxeologiyasida mil.avv. II–I asrlarga oid elita qabrisonlarini o'rganish so'nggi o'ttiz yilda sezilarli sur'at olgan. Biroq mavjud adabiyotlar tahlilida tadqiqotlarning katta qismi ayrim hududlarda to'plangan bo'lib, Toshkent va uning yaqin atrofiga oid ma'lumotlar juda chegaralangan ekani ko'rinadi. Ushbu bo'limda masalaga oid asosiy akademik manbalar hamda dala tadqiqotlari hisobotlari asosida umumiy tahlil beriladi. Elita qabrlar odatda yuqori ijtimoiy mavqega ega shaxslarga tegishli bo'lib, boy qabrtosh jihozlari, yirik hajmdagi me'moriy shakllanishlar va maxsus dafn marosimlari bilan ajralib turadi[3; P.59.].

Shimoliy Afg'onistondagi Tillatepa qazishmalari ellinistik, Xitoy va Hind madaniy ta'sirlarini bir vaqtda mujassam etgan topilmalar bilan ushbu madaniy sintezning eng mashhur namunasi. Topilmalar orasida oltin taqinchoqlar, Xitoy ipak matolari, ellinistik uslubda ishlangan metall buyumlar mavjud bo'lib, bu xilma-xillik Ipak yo'lining ko'p yo'nalishli madaniy ta'sirlarini aniq ko'rsatadi. Qozog'istondagi Issiq qo'rg'oni esa sak qabilalariga oid bo'lib, "Oltin odam" topilmasi bilan mashhur. Bu qabr Markaziy Osiyo dasht madaniyatining elita dafn an'analarini va boy bezaklarini ko'rsatish bilan birga, ellinistik ta'sirlar bilan uyg'unlashgan metall ishlovini ham namoyon etadi.

O'zbekiston hududida, xususan Surxondaryo viloyatidagi Kampirtepa ellinistik davr qal'asi bo'lishiga qaramay, uning yaqinida aniqlangan qabrisonlar o'troq va ko'chmanchi madaniyatlarning uyg'unlashuv izlarini aks ettiradi. Saka va Kushon qatlamlari o'rtasidagi o'tish jarayoni ham me'morchilikda, ham dafn marosimlarida kuzatiladi. Bu ma'lumotlar Toshkent atrofiga oid ehtimoliy elita qabrisonlarini madaniy o'zaro ta'sir kontekstida talqin qilish uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Toshkent hududida olib borilgan arxeologik tadqiqotlarda turli o'lcham va tipologiyalardagi tumulus (yig'ma tepalik) tipidagi inshootlar qayd etilgan. Biroq bu inshootlarning aksariyati hali to'liq qazilmagan, faqat yuzadan to'plangan sopol va metall topilmalar mil.avv. II–I asrlarga tegishli ekanini ko'rsatadi. Topilmalar orasida Xitoy ishlab chiqargan bronza oynalar, mahalliy sopol buyumlar hamda ellinistik uslubda ishlangan taqinchoqlar e'tiborni tortadi. Ipak yo'lidagi elita qabrisonlarida kuzatilgan madaniy sintez faqat badiiy uslublarning aralashuvi sifatida emas, balki marosimiy amaliyotlarning uyg'unlashuvi sifatida ham baholanishi kerak[9; P.46.]. Masalan, ayrim qabrlarda murdani kuydirish (krematsiya) va dafn etish (inhumatsiya) usullarining birgalikda qo'llanishi turli

madaniy an'analar yonma-yon yashaganini ko'rsatadi. Toshkent atrofiga mansub ba'zi kichik qabristonlarda Xitoy uslubidagi bronza oyna bilan mahalliy ot jabduqlarining bir qabrda uchrashi ushbu sintezning moddiy madaniyatdagi yaqqol dalilidir.

Mavjud adabiyotlar Toshkent atrofiga oid mil.avv. II–I asrlarga mansub elita qabristonlar to'liq qayd qilinib, tahlil etilmaganini ko'rsatadi. Ko'pchilik tadqiqotlar faqat yuzaki ma'lumotlar bilan cheklangan bo'lib, batafsil stratigrafiya, radiokarbon (C14) sanasi aniqlash hamda geoarxeologik tahlillar deyarli yo'q. Bu esa qabr tipologiyalarining aniq madaniy kelib chiqishini aniqlashni qiyinlashtirmoqda.

Tadqiqot uchun ma'lumotlar uch asosiy manbadan olindi:

Arxeologik qazishma hisobotlari – Tillatepa, Kampirtepa, Chiriq-Rabat va Issiq qo'rgoni kabi hududlarga oid e'lon qilingan ilmiy hisobotlar. Muzey to'plamlari va inventarlar – Toshkent Davlat muzeyi hamda Samarqand Arxeologiya institutidagi bronza oynalar, oltin taqinchoqlar, sopol namunalar va qabr stela (to'rtburchak tosh belgilar) o'rganildi.

Elita qabristonlari nafaqat alohida shaxslar, balki hukmron tabaqaning kuch va nufuz namoyishining ham bir qismi bo'lgan. Katta hajmdagi tumuluslar va boy qabr jihozlari mahalliy yetakchilar va savdo yo'llarining xavfsizligini ta'minlagan aristokratiya uchun obro'-e'tibor ramziga aylangan. Masalan, Tillatepadagi oltin taqinchoqlar nafaqat boylik ko'rsatkichi, balki davrning siyosiy aloqalarini ham ifodalaydi; ularning ishlov berish texnikasi mahalliy ustalar va g'arbiy hududlardan kelgan hunarmandlarning qo'shma ishini anglatadi. Elita qabrlari me'morchiligi, odatda yirik hajmli va e'tiborni tortuvchi inshootlar bilan tavsiflanadi. Qo'rg'on tipidagi bu qabristonlar tosh poydevorlar yoki yog'och tayanchlar bilan qurilgan bo'lib, ayrim hollarda tepalik shaklida ko'tarilgan. Qurilish materiallari hududning geologik manbalariga bog'liq holda farqlanib, tosh, yog'och va tuproq unsurlari birgalikda qo'llanilgan. Qabristonlarning joylashuvi esa ko'pincha baland tepaliklar yoki manzarali hududlar kabi ramziy qiymati yuqori bo'lgan nuqtalarda tanlangan. Bunday joylashtirish uslubi, marhumning ijtimoiy maqomini mustahkamlovchi vizual va makoniy strategiya sifatida baholanadi.

Qabr ichidagi topilmalar, davrning madaniy xilma-xilligini va savdo aloqalarini yaqqol namoyon etadi. Qurollar, ot jilov va jabduqlari, qimmatbaho metallardan yasalgan idishlar, zebziynatlar va ipak matolar, ham ko'chmanchi elitaning nufuzini, ham Ipak yo'li savdo tarmog'ining ta'sirini aks ettiradi. Xususan, Yunon-Baqtriya va Parfiya ta'siridagi san'at asarlarining mavjudligi, O'rta Osiyoning ellinistik va Eron madaniyatlari bilan bo'lgan aloqalarining kuchli dalilidir. Dafn marosimlari, elita qabristonlarining ijtimoiy-madaniy funksiyalarini yanada yorqinroq ochib beradi. Ot, tuya kabi hayvonlarning qurbon qilinib qabrga qo'yilishi, marhumning jamiyatdagi nufuzini hamda dasht madaniyatida otning markaziy o'rnini ta'kidlaydi. Ba'zi hududlarda Xitoy ta'siri bilan yog'och tobutlarning, boshqa hududlarda esa Eron ta'siri bilan tosh lahatlarning qo'llangani kuzatilgan. Bu holat, turli madaniyatlardan kirib kelgan me'moriy va marosimiy unsurlar bir xil qabr inshootlarida sintezlanganini ko'rsatadi[5; P.13.].

Mil.avv. II–I asrlar Markaziy Osiyo hududi strategik va madaniy jihatdan "chorraha mintaqaga" aylangan davr bo'ldi. Toshkent va uning atrofi Ipak yo'lining dastlabki bosqichlarida sharq-g'arb hamda shimol-janub yo'nalishlarini birlashtirgan markaz sifatida ajralib turgan. Shu kontekstdagi elita qabr inshootlari faqat dafn marosimlarining moddiy

ifodasi emas, balki siyosiy hokimiyatning qonuniylashuvi, ijtimoiy-iqtisodiy elitarizmning ko'rinishi va madaniy sintez jarayonining me'moriy aks-sadosi sifatida ham baholanishi kerak.

Toshkent havzasidagi qabr tipologiyalari uch asosiy guruhga ajratiladi:

- Yig'ma tuproq tumuluslar – dasht ko'chmanchi an'alarining mahalliy varianti.
- To'g'ri to'rtburchak shaklli tosh yoki paxsadan qurilgan qabr xonalari – ellinistik me'moriy ta'sirlar.

- Yer osti galereyali, Xan sulolasi davri Xitoy dafn me'morchiligiga yaqin shakllar.

Dafn marosimlarida krematsiya va inhumatsiyaning birga uchrashi davrning eklektik va ko'p madaniyatli ijtimoiy tuzilishini yaqqol ko'rsatadi. Qabr jihozlari tarkibida oltin, kumush va bronza taqinchoqlar, Xitoy bronza oynalari, ellinistik naqshli sopol buyumlar va mahalliy ustaxonalar mahsuloti idishlar uchraydi. Bu esa hududda savdo va madaniy aloqalarning yuqori darajada rivojlanganidan dalolat beradi[9; P.98.].

Me'moriy va bezak repertuaridagi eklektik yechimlar Toshkentning Ipak yo'li kontekstida madaniy interfeys vazifasini bajarganidan dalolat beradi. Ellinistik tosh ishlovi an'anasi mahalliy tumulus marosimi bilan, Xitoyga oid buyumlar esa mahalliy sopol repertuari bilan bir xil kontekstda uchraydi. Bunday qabr inshootlari faqat marhumlarni dafn etish joyi bo'lib qolmay, balki davrning siyosiy mafkurasi, elita mavqeining ifodasi va madaniy murakkablikning makoniy timsoliga aylangan. Biroq bu noyob tarixiy meros hozirda jiddiy xavf ostida: eroziya, qishloq xo'jaligi hududlarining kengayishi, noqonuniy qazish ishlari va tezkor urbanizatsiya jarayonlari ayrim qabriston maydonlarini qaytarib bo'lmas darajada yo'q qilmoqda. Mavjud yuridik himoya mexanizmlarining yetarli emasligi va ayrim hududlarning hanuzgacha himoya zonasidan tashqarida qolishi tezkor chora ko'rish hamda xalqaro hamkorlikni zarur qiladi. LiDAR va fotogrammetriya kabi yangi texnologiyalar yordamida raqamli hujjatlashtirish, mahalliy aholi orasida merosni asrash bo'yicha ma'rifiy dasturlar ushbu sohada eng samarali strategiyalar sifatida ko'riladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Abdullaev B. Mogilnik Djarkutan // IMKU. - Tashkent, 1979. - №15.
2. Agzamxodjaev T. Raskopki pogrebalnyx kurganov bliz stantsii Vrevskaya // IMKU. - Tashkent: 1961. - № 2.
3. Akishev A.K. Isskusstvo and mythology sakov. Alma-Ata: Nauka, 1984.
4. Акишев Курган Иссык. Искусство саков Казахстана.// М.: «Искусство». 1978. 132 с.
5. BURCHARD BRENTJES. Graves and Rituals in the Central Asian Steppes in the First Millennium BC
6. Debaine-Francfort, C. (1988) Archéologie du Xinjiang des origines aux Huns, I. Paléorient 14, 5-29. Pari
7. Mandelshtam A.M. Pamyatniki kochevnikov kushanskogo vremeni v Severnoy Baktrii. - L.: Nauka. 1975. 27.
8. Matboboev B.X. Reflection of the early medieval religious views of the population of the Fergana Valley at funerals (on the example of Munchoktepa) // UMMT. № 35. - Tashkent: 2006.
9. Litvinskij, B.A. (1984) Eisenzeitliche Kurgane zwischen Pamir und Aral-See (Materialen zur Allgemeinen und Vergleichenden Archäologie 22). München.

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

V RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2025-yil, 11-avgust

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM
ISTIQBOLLARI. V Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 96 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 11-avgust

ISBN 978-9910-09-280-0

Barcha huqular himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.